

Извештај о кретањима на тржишту нафте и гаса

- Сирова нафта

Графикон бр 1: Цена сирове нафте од јуна 2021. до јуна 2022. године

Посматрајући дневне податке временске серије цене сирове нафте за период од јуна 2021. године до јуна 2022. године уочавамо да долази до јасне промене природе исте од краја 2021. године. Као прво, приметно је да од датог тренутка наступа промена дугорочне компоненте у кретању временске серије, те можемо говорити о појави растућег тренда у кретању цена БРЕНТА, али и о расту волатилности истих. Надље, могуће је уочити јасно постојање импулсних структурних ломова изазваних екстерним шоковима, који се могу приписати догађајима у вези са ратним сукобом у Украјини. Последишно, цена БРЕНТА расте од 508,12 долара по тони 1.6.2022. на 913,21 долар по тони 29.6.2022, са наглим убрзањем раста исте од 24.2.2022. и максималном забележеном ценом 8.3.2022. у износу 1008,9 долара по тони.

Графикон бр. 2: Цена сирове нафте 20-30.6.2022.

Анализирајући податке за последње две недеље, уочићемо да након мировања цене БРЕНТА на нивоу од 883 долара по тони, долази до пада цене истог на 855 долара 22.6.2022. Након тога, цене започињу непрекидни раст, достижући ниво од 913,21 долара по тони 29.6.2022. године.

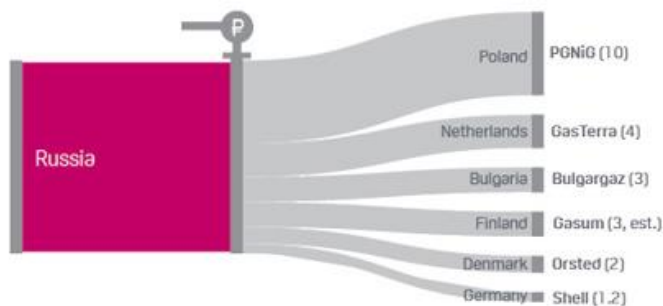
С једне стране, након што су залихе опале више него што се очекивало, цене на тржишту расту, док са друге стране рекордно високи нивои цена урушавају тражњу, успоравајући раст истих, те се још увек не достижу мартовски максимуми.

Посматрајући страну понуде тржишта сирове нафте, уочавамо многобројне факторе који доприносе даљем расту цена. Као прво, тренутне могућности за повећање ОПЕК-ове понуде сирове нафте су веома лимитиране, што и потвђује недавни разговор председника Француске Макрона са шеиком УАЕ Бин Заједом у којем му је сугерисано да УАЕ достављају тренутно максимално расположиве количине нафте. Потом, додатни импулс раста цена сирове нафте долази из Либије, подстакнут наговештајима њихове националне нафте компаније, о могућој забрани извоза. С обзиром на то да се Либија налази у јеку политичке кризе, готово све активности са нафтом и гасом су сведене на минимум услед наоружаних сукоба протестаната. Стога и не изненађује чињеница да је производња нафте у мају опала за 140,000 барела по дану на ниво од 760,000 барела по дану достижући једноипогодишњи минимум. Додатно, светске залихе сирове нафте у плутајућим складиштима на танкерима значајно су опале током претходне недеље гурајући цене навише, док је тренутно стање залихе сирове нафте САД-а на нивоу нижем од петогодишњег сезонског просека. Ипак, производња сирове нафте у САД достигла је двогодишњи максимум и износи 12.1 милиона барела по дану. Значајно је поменути да су обновљени преговори о нуклеарном договору са Ираном и да се отвара могућност укидања санкција наметнутих на извоз иранске сирове нафте чиме би се успорио тренд раста истих.

Када је реч о страни тражње, додатни подстицај расту цена сирове нафте очекује се и од кинеске економије која се након недавних КОВИД-19 закључавања поново отвара. Док Пекинг и Шангај, једни од водећих центара кинеске привреде, полако уклањају КОВИД-19 ограничења, економска активност и тражња за енергентима кинеске привреде расте, гурајући цене сирове нафте и деривата навише.

Не смемо заборавити ни забринутост тржишних учесника услед могуће злоупотребе енергената Русије као оружја против земаља које подржавају Украјину, чиме се подгрева даљи раст цена истих. Наиме, Русија је већ редуковала своје испоруке гаса на немачко тржите, док је уведена потпуна обустава испоруке гаса Данској, Финској, Бугарској, Холандији и Пољској услед одбијања горе поменутих земаља да изврше плаћања у рубљама.

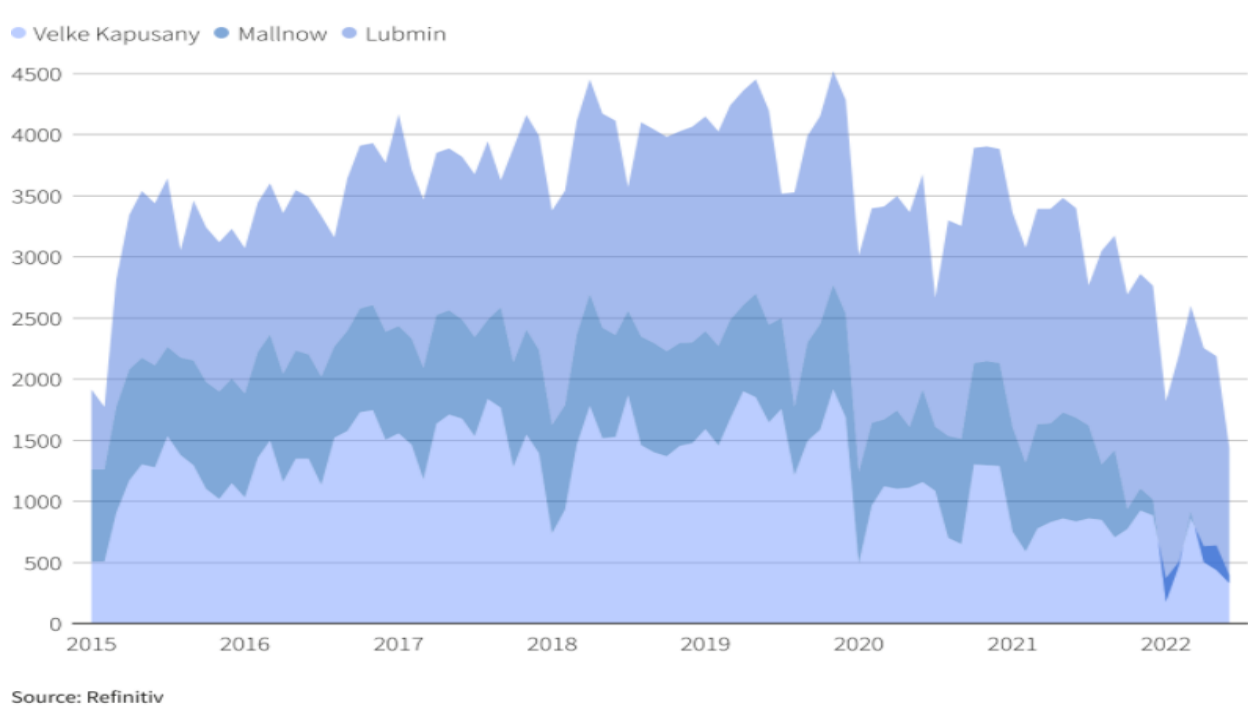
Слика бр. 1: Европске земље којима је Гаспром обуставио снабдевање услед неплаћања у рубљама

• Природни гас

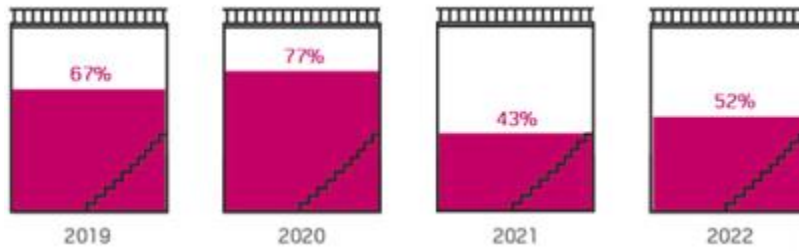
Европско тржиште гаса се изнова суочава са новим ограничењима у снабдевању, почев од смањења искоришћености Северног тока на 40 % укупних капацитета, преко Гаспромове одсецање европских купаца гаса и пожара ЛНГ терминала у Тексасу. Дневни проток руског гаса у Европу значајно је смањен о чему говоре и подаци о значајном смањењу извоза гаса у Европу у гигават сатима по дану путем три главна европска гасовода.

Гафикон бр. 3: Руски извоз гаса у Европу путем три главна гасовода у гигават сатима по дану

Дубоки резони које је Москва увела раније овог месеца брзо су заоштрили услове на тржишту, потиснувши смањену летњу потражњу и велики увоз течног природног гаса, те је у земљама западне Европе с једне стране приметан тренд давања приоритета пуњењу складишта до зиме како би се избегле несташнице струје, док се са друге стране уочава преливање утицаја резова на привреду, који приморавају предузећа да купује скупље гориво на спот тржишту и последично успоравају раст привреда Европе. Такође, приметан је и пораст забринутости европских складишта гаса да ли ће услед одсецања са Северног тока моћи да запуне своја складишта до краја лета. На европским тржиштима провејава зевња да би могући даљи прекид у снабдевању, нарочито из Русије, могао да проузрокује погоршање гасне кризе и неизбежне рестрикција, о чему сведочи и изјава извршног директора Међународне агенције за енергетику, Фатиха Бирола. Бирол је изјавио да верује да су недавна руска смањења снабдевања гасом „стратешка“ и да су усмерена на повећавање утицај Русије на земље Европе током предстојеће зимске сезоне.

Сл. бр. 2: Приказ европских складишта гаса за претходне три године

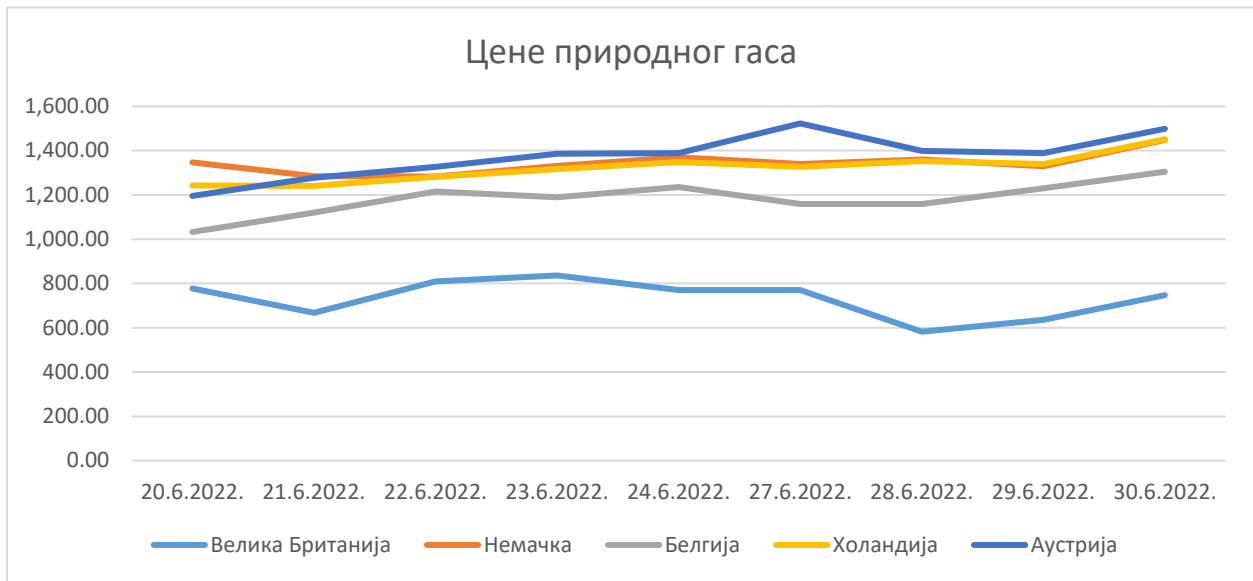

Наведени след догађаја утицао је на поновно убрзање раста цена гаса, које се све више приближавају максималним нивоима из марта 2022. године. Након наглих скокова у ценама гаса после почетка сукоба у Украјини, цене поново расту како на светском, тако и на европском тржишту. Примера ради, базни фјучерси су у четвртак порасли за 4,7%, гурајући јунски раст на преко 50%, што представља највиши раст цена још од септембра 2021.

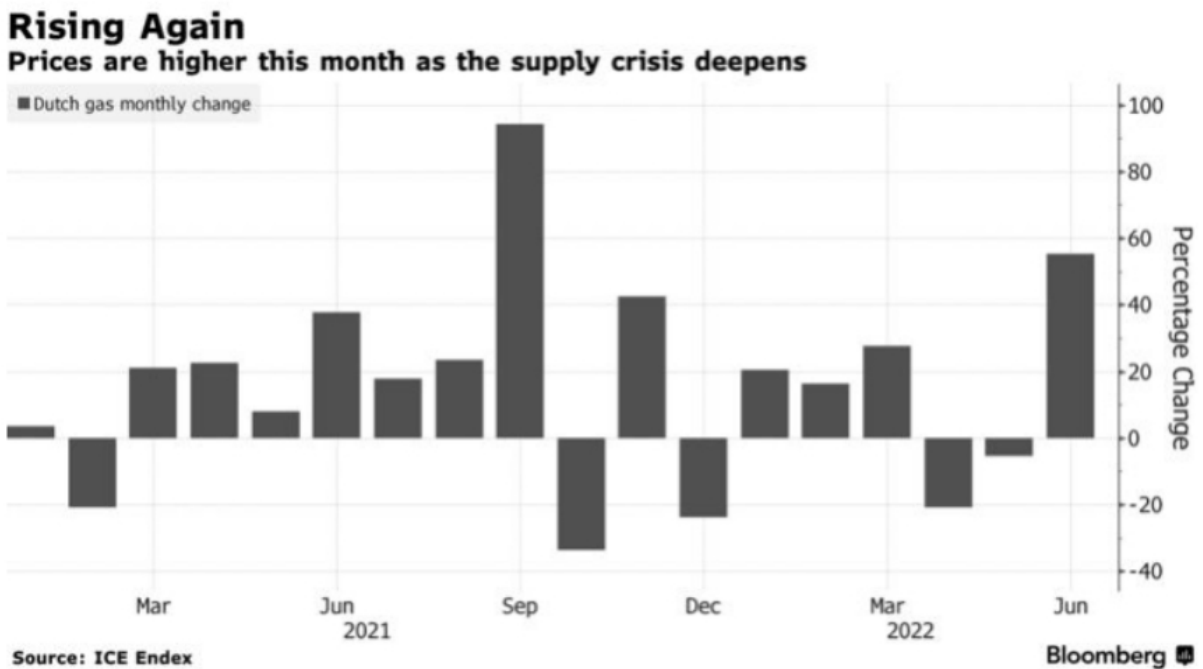
Графикон бр. 4: Једногодишњи приказ цена гаса на европском тржишту

Графикон бр. 5: Приказ цена гаса за претходни период од 10 дана

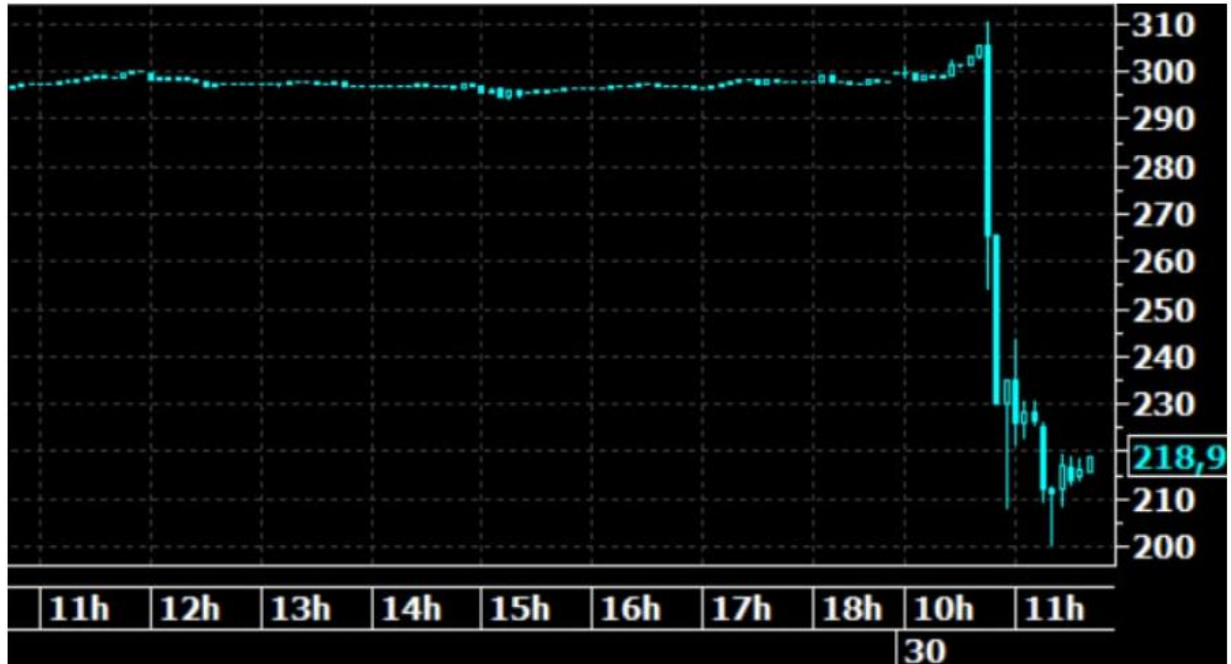

Графикон бр. 6: Процентуална промена цена гаса

Ипак, не сме се занемарити и негативан утицај кризе на руско тржиште, о чему сведочи и вест да су акције Гаспрома пале за 32% на 202 рубље, само неколико минута након објаве компаније да је на скупштини акционара донета одлука да неће бити расподеле дивиденди на основу резултат из 2021. године.

Графикон бр. 7: Кретање цена акција Гаспрома

О значају третних дешавања на тржишту енергента говоре нам и показатељи макроекономских кретања: БДП САД-а за први квартал 2022. опао је за 1,6%, тј. један процентни поен више од очекиваних 1,5%, чиме је привреда САД-а остварила неславни рекорд најбржег успорења привреде од другог квартала 2020. године и КОВИД кризе. Док су стопе раста за Еврозону и даље позитивне, њихови нивои бележе константни пад, убрзано се приближавајући нултом нивоу. Негативну слику економских кретања даље употпуњавају и показатељи сентимента попут Индекса економског поверења Еврозоне који достиже свој петанестомесечни минимум у јуну 2022. године.

Графикон бр. 8: Кварталне стопе раста БДП-а

